

Asia: VN/25733/2021

Luonnos Suomen digitaaliseksi kompassiksi

1. Kompassin tarkoitus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kompassin tarkoitus on tukea valtionhallinnon toimien priorisointia, resurssien kohdentamista ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arviointia sekä Suomen aseman arviointia suhteessa kansainväliseen kehitykseen. Digikompassin tavoitteena on nostaa kokonaisvaikuttavuutta ja tehokkuutta välttämällä eri sektoreilla tehtävää päällekkäistä työtä sekä purkamalla kehittämisen pullonkauloja ajoittamalla toimet tarkoituksenmukaisesti.

Kuvatut tarkoitus ja tavoitteet ovat kokonaisuutena kannatettavia. Jossain määrin riskinä toteutukselle on esitettyjen keskeisten toimenpiteiden erittäin suuri määrä, mikä voi aiheuttaa ongelmia niukkojen osaamisresurssien ja taloudellisten resurssien kohdentamisessa.

2. Haasteet ja mahdollisuudet

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuten kompassissa on todettu, digitalisaatio muuttaa vääjäämättä maailmantalouden rakenteita, liiketoimintamalleja, kilpailua ja kuluttajien käyttäytymistä. Suomen kilpailukyky uhkaa rapautua, koska nykyinen toimintamalli ei tuota riittävästi datan käsittelyyn ja datapohjaiseen arvonluontiin perustuvia liiketoimintansa perustavia yrityksiä.

Tähän liittyvät haasteet ja mahdollisuudet on tunnistettu ja kattavasti asiakirjassa kuvattu.

3. Tavoitteet

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

Kuten asiakirjassa on todettu, Suomen menestys globaalissa kilpailussa perustuu osaamiseen. Digaalisten perustaitojen lisäksi erityisen tärkeitä on Suomi tarvitsee ICT-asiantuntijoita ja on kriittistä, että koulutusta on laajalti tarjolla ja että se houkuttelee uusia opiskelijoita myös ulkomailta. Osaamisen lisäksi huipputason tutkimus ja riittävät TKI panostukset takaavat Suomen globaalin kilpailukyvn.

Tavoitteet ovat selkeitä ja kattavia.

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

Digitaalisten infrastruktuuri luo perustan valtion, alueiden ja kaupunkien sekä eri organisaatioiden teknologiaan liittyville kyvykkyyksille ja toiminnalle. Luotettavan ja suojatun digitaalisen infrastruktuurin vaatimukset läpäisevät kaikki sektorit ja toimialat. Luotettavat tuotteet ja palvelut ovat keskeinen edellytys digitalisaatiolle.

Data-taloutta, kyberturvallisuutta ja digitaalista infrastruktuuria koskevat tavoitteet on riittävästi kuvattu. PRH pitää erityisen tärkeänä, että julkiset avattavissa olevat tietovarannot ovat saatavilla (100 %) rajapintoja hyödyntäen joko avoimena datana, käyttöoikeuksien hallinnan tai yksilön oman datan hallinnan ratkaisuja hyödyntäen. Samoin olennaista on, että kyberturvallisuuden osaaminen on vahvistunut yhteiskunnan eri osa alueilla koulutuksen ja käytännön kehittämisen kautta ja että kriittisten toimialojen tietoturvaluus on kehittynyt vähintään eurooppalaisen vaatimustason mukaisesti.

Digitaalisen infrastruktuurin kehittämisessä on aivan olennaista, että viranomaisten järjestelmähankkeisiin budjetissa myönnettyä rahoitusta kasvatetaan. Investointien lisäksi on huomioitava, että myös infrastruktuurin ylläpito edellyttää jatkuva panostuksia.

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

Vahva panostus T&K-toimintaan ja tutkimuksen kaupallistamiseen on tärkeitä yritysten kilpailukyvn varmistamiseksi. Hyvä tutkimusosaaminen ja sen nopea kytentä soveltajiin voi olla jatkossakin Suomen menestystekijä. Suomessa toimii merkittävä joukko teollisuus- ja teknologiayrityksiä, jotka ovat omalla markkinasegmentillään maailman johtavia toimijoita. Näiden yritysten johtoaseman säilyttäminen on kansantalouden kulmakivi.

Tätä koskevat tavoitteet on riittävästi kuvattu. Keskeisiä tavoitteita ovat erityisesti julkisten TKI investointien kasvu, yritysten ja korkeakoulujen yhteistyö sekä uuden teknologian käyttöönotto.

Näiden tavoitteiden lisäksi Digikompassissa olisi myös perusteltua käsitellä erillisenä asiana pienimpien yritysten digitalisoitumisen mahdollisuuksia ja haasteita. Lukumääräisesti suomalaisista

yrityksistä suurin osa on mikroyrityksiä. Näiden digitalisoitumisen edistäminen on Yrityksen digitalous -hankkeen toiminnassa eräs painopiste alue

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

Suomalaisen yhteiskunnan perustana on kyvykäs julkinen hallinto, joka on luonut edellytyksiä hyvinvoinnin kasvamiselle. Nopeasti muuttuva toimintaympäristö edellyttää lisää vauhtia julkisten palveluiden digikehittämiseen. Palveluiden järjestämisen logiikka ja prosessit on järjestettävä uudelleen. Käytännössä on selvää, että tämä vaatii merkittäviä investointeja julkisen sektorin digitalisaatioon.

Tavoitteet on riittävästi kuvattu. Kriittistä on erityisesti se, että palveluja voidaan automatisoida myös tekoälyn mahdollisuuksia hyödyntäen, ilman että tätä lainsäädännöllä tarpeettomasti rajoitetaan. Samoin olennaista on se, että yrityksiltä kerättävä tai toimitettava tieto on digitaalisessa, rakenteisessa muodossa ja noudattaa olemassa olevia eurooppalaisia standardeja. Lisäksi PRH:n kannalta keskeistä on edistää yritysten reaaliaikataloutta panemalla täytäntöön reaaliaikahankkeen tulokset. Hankkeen toimikauden päättymisen jälkeistä aikaa ajatellen on keskeistä, että päätetään jo hyvissä ajoin ennen vuoden 2024 päättymistä ekosysteemin toiminnan jatkokehityksen tavasta.

4. Avaintulokset

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

Avaintulokset kuvattu riittävästi (käsitelty jo kohdassa 3)

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

Avaintulokset kuvattu riittävästi (käsitelty jo kohdassa 3)

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

Avaintulokset kuvattu riittävästi (käsitelty jo kohdassa 3)

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

Avaintulokset kuvattu riittävästi (käsitelty jo kohdassa 3)

5. Mittarit

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

Ei lausuttavaa.

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

Ei lausuttavaa.

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

Ei lausuttavaa.

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

Ei lausuttavaa.

6. Tuloksellisuuden seuranta ja yhteiskunnallisten vaikutusten arviointi

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tilannekuvan luominen, tuloksellisuuden seuranta ja toimenpiteiden kohdistaminen ovat vision saavuttamiseksi aivan keskeisiä. Hallinnollisen taakan keventämiseksi raportoinnissa tulee hyödyntää jo olemassa olevia menetelmiä tiedon keräämisestä.

7. Muut huomiot digikompassiluonnoksesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kompassissa on useassa kohdissa viitattu säädösympäristön kehittämistarpeisiin tekoälyn käytön, tietoturvallisuusvaatimusten toteutumisen, viranomaisten välisen tiedonvaihdon, asiakaspalautteen seurannan jne. osalta. Selvää on, että kompassin tavoitteiden toteutuminen edellyttää sääntelyä, joka takaa palveluiden toiminnan ja luottamuksen mm. tietoturva- ja tietosuojavaatimusten noudattamiseen. Kuitenkin tavoitteena tulisi olla myös sääntelyyn perustuvan hallinnollisen taakan keventäminen, niin ettei sääntely muodosta tarpeettomia esteitä yritysten ja viranomaisten toiminnalle.

Mantere Eero
Patentti- ja rekisterihallitus - Eero Mantere